

IV. Kościół jest apostołski

857 Kościół jest apostołski, ponieważ jest zbudowany na Apostołach. Jest on apostołski w potrójnym znaczeniu:

- był i pozostaje oparty na "fundamencie Apostołów" (Ef 2, 20; Ap 21, 14), świadków wybranych i posłanych przez samego Chrystusa [333](#) ;
- zachowuje i przekazuje, z pomocą Ducha Świętego, który w nim mieszka, nauczanie [334](#) , dobry depozyt i zdrowe zasady usłyszane od Apostołów [335](#) .
- w dalszym ciągu - aż do powrotu Chrystusa - jest nauczany, uświęcany i prowadzony przez Apostołów dzięki tym, którzy są ich następcami w misji pasterskiej, to znaczy Kolegium Biskupów; są w tym wspomagani "przez kapłanów" w jedności "z następcą Piotra, Najwyższym Pasterzem Kościoła" [336](#) .

Ty bowiem, wiekuisty Pasterzu, nie opuszczasz swojej owczarni, lecz przez świętych Apostołów otaczasz ją nieustanną opieką, aby kierowali nią ci zwierzchnicy, którym jako namiestnikom swojego Syna zleciłeś władzę pasterską [337](#) .

Posłanie Apostołów

858 Jezus jest Posłanym Ojca. Na początku swojego posłania "przywołał do siebie tych, których sam chciał... i ustanowił Dwunastu, aby Mu towarzyszyli, by mógł wysłać ich na głoszenie nauki" (Mk 3,13-14). Od tej chwili będą oni "posłani" (takie jest znaczenie greckiego słowa *apostoloi*). Jezus kontynuuje w nich swoje własne posłanie: "Jak Ojciec Mnie posłał, tak i Ja was posyłam" (J 20, 21) [338](#) . Ich posłanie jest więc kontynuacją Jego posłania: "Kto was przyjmuje, Mnie przyjmuje" - mówi Jezus do Dwunastu (Mt 10, 40) [339](#) .

859 Jezus włącza Apostołów do swego posłania otrzymanego od Ojca: jak "Syn nie mógłby niczego czynić sam z siebie" (J 5, 19. 30), ale otrzymuje wszystko od Ojca, który Go posłał, tak ci, których Jezus posyła, nie mogą nic uczynić bez Niego [340](#) , od którego otrzymali nakaz misyjny i moc do jego wypełnienia. Apostołowie Chrystusa wiedzą więc, że są uznani przez Boga za "sługi Nowego Przymierza" (2 Kor 3, 6) i "sługi Boga" (2 Kor 6, 4), że w imieniu Chrystusa "spełniają posłannictwo" (2 Kor 5, 20) i są "sługami Chrystusa i szafarzami tajemnic Bożych" (1 Kor 4, 1).

860 W misji Apostołów jest pewien element nieprzekazywalny: są oni wybranymi świadkami Zmartwychwstania i fundamentami Kościoła. Jest jednak także pewien element stały ich misji. Chrystus obiecał im, że pozostanie *z nimi* aż do skończenia świata [341](#) . "Boskie posłannictwo, powierzone przez Chrystusa Apostołom, trwać będzie do końca wieków, ponieważ Ewangelia, którą mają przekazywać, jest dla Kościoła po wszystkie czasy źródłem całego jego życia. Dlatego... Apostołowie... zatroszczyli się o to, by ustanowić swych następców" [342](#) .

Biskupi - następcy Apostołów

861 "Aby powierzona im misja była kontynuowana po ich śmierci, bezpośrednim swoim współpracownikom przekazali, jak w testamencie, zadanie prowadzenia dalej i umacniania rozpoczętego przez siebie dzieła, zalecając im czuwanie nad całą trzodą, w której Duch Święty ich umieścił, aby byli pasterzami Kościoła Bożego. Ustanowili więc takich mężów, a następnie zarządzili, aby gdy tamci umrą, posługiwanie ich przejęli inni doświadczeni mężowie" [343](#) .

862 "Jak więc trwa misja (*munus*) powierzona przez Pana indywidualnie Piotrowi, pierwszemu z Apostołów, i ma być przekazywana jego następcom, tak trwa apostolska misja pasterzowania w Kościele, aby była nieprzerwanie sprawowana przez święty stan biskupów". Dlatego Kościół naucza, że "biskupi z ustanowienia Bożego stali się następcami Apostołów jako pasterze Kościoła; kto więc ich słucha, słucha Chrystusa, a kto nimi gardzi, gardzi Chrystusem i Tym, który posłał Chrystusa" [344](#) .

Apostolstwo

863 Cały Kościół jest apostolski, ponieważ pozostaje, przez następców św. 900 Piotra i Apostołów, w komunii wiary i życia ze swoim początkiem. Cały Kościół jest apostolski, ponieważ jest "posłany" na cały świat. Wszyscy członkowie Kościoła, choć na różne sposoby, uczestniczą w tym posłaniu. "Powołanie chrześcijańskie jest również ze swojej natury powołaniem do apostolstwa". "Apostolstwem" nazywa się "wszelką działalność Ciała Mistycznego", która zmierza do rozszerzenia "Królestwa Chrystusa po całej ziemi" [345](#) .

864 "Chrystus posłany przez Ojca jest źródłem i początkiem całego apostolstwa w Kościele", jest więc oczywiste, że skuteczność apostolstwa zarówno tych, którzy zostali wyświęceni, jak i świeckich, zależy od ich żywego zjednoczenia z Chrystusem [346](#) . Stosownie do powołań, wymagań czasów i darów Ducha Świętego apostolstwo przyjmuje bardzo zróżnicowane formy. Zawsze jednak miłość, czerpana przede wszystkim z Eucharystii, "jest jakby duszą całego apostolstwa" [347](#) .

865 Kościół jest *jeden, święty, powszechny i apostołski* w swojej głębokiej i ostatecznej tożsamości, ponieważ już w nim istnieje i wypełni się na końcu czasów "Królestwo niebieskie", "Królestwo Boże" [348](#) , które przyszło w Osobie Chrystusa i wzrasta w sposób tajemniczy w sercach tych, którzy są w Niego wszczepieni, aż do jego eschatologicznego ukazania się w całej pełni. Wówczas wszyscy ludzie odkupieni przez Niego, uczynieni w Nim "świętymi nieskalanymi przed Jego obliczem w miłości" [349](#) , zostaną zgromadzeni jako jedyny Lud Boży, "Małżonka Baranka" (Ap 21, 9), "Miasto święte... zstępujące z nieba od Boga, mające chwałę Boga" (Ap 21, 10-11); "a mur Miasta ma dwanaście warstw fundamentu, a na nich dwanaście imion *dwunastu Apostołów Baranka*" (Ap 21, 14).

W skrócie

866 Kościół jest *"jeden"*: ma jednego Pana, wyznaje jedną wiarę, rodzi się z jednego chrztu, tworzy jedno Ciało, jest ożywiany przez jednego Ducha ze względu na jedną nadzieję [350](#) , u której kresu zostaną przewyżczone wszystkie podziały.

867 Kościół jest *"święty"*: jego twórcą jest najświętszy Bóg; Chrystus, Jego Oblubieniec, wydał się na ofiarę, aby go uświęcić; ożywia go Duch świętości. Chociaż obejmuje grzeszników, jest *"nieskalany, choć złożony z grzeszników"*. Świętość Kościoła jaśnieje w świętych, a w Maryi już cała jest święta.

868 Kościół jest *"powszechny"*: głosi całość wiary; nosi w sobie pełnię środków zbawienia i rozdziela je; jest posłany do wszystkich narodów; zwraca się do wszystkich ludzi; obejmuje wszystkie czasy. *"Kościół ze swej natury jest misyjny"* [351](#) .

869 Kościół jest *"apostołski"*: jest zbudowany na trwałych fundamentach *"dwunastu Apostołów Baranka"* (Ap 21, 14); jest *niezniszczalny* [352](#) ; jest *nieomylnie* zachowywany w prawdzie. Chrystus rządzi Kościołem przez Piotra i innych Apostołów, obecnych w ich następcach, papieżu i Kolegium Biskupów.

870 *"Jedyny Kościół Chrystusowy, który wyznajemy w Symbolu wiary jako jeden, święty, powszechny i apostołski... trwa w Kościele powszechnym, rządzonym przez następcę Piotra oraz biskupów pozostających z nim we wspólnocie, choć i poza jego organizmem znajdują się liczne pierwiastki uświęcenia i prawdy"* [353](#) .

Paragraf czwarty

WIERNI: HIERARCHIA, ŚWIECCY, ŻYCIE KONSEKROWANE

871 "Wiernymi są ci, którzy przez chrzest wszczępieni w Chrystusa, zostali ukonstytuowani Ludem Bożym i stawszy się z tej racji na swój sposób uczestnikami kapłańskiej, prorockiej i królewskiej misji Chrystusa, zgodnie z własną pozycją każdego, są powołani do wypełniania posłania, jakie Bóg powierzył Kościołowi w świecie" [354](#) .

872 "Z racji odrodzenia w Chrystusie wszyscy wierni są równi co do godności i działania, na skutek czego każdy, zgodnie z własną pozycją i zadaniem, współpracuje w budowaniu Ciała Chrystusa" [355](#) .

873 Nawet różnice, które Pan chciał wprowadzić między członkami swojego Ciała, służą jego jedności i jego posłaniu. Istotnie, "istnieje w Kościele różnorodność posługiwania, ale jedność posłannictwa. Apostołom i ich następcom powierzył Chrystus urząd nauczania, uświęcania i rządzenia w Jego imieniu i Jego mocą. Jednak i ludzie świeccy, stawszy się uczestnikami funkcji kapłańskiej, prorockiej i królewskiej Chrystusa, mają swój udział w posłannictwie całego Ludu Bożego w Kościele i w świecie" [356](#) . Są także "wierni, którzy należą do jednej i do drugiej kategorii (hierarchia i świeccy), którzy przez profesję rad ewangelicznych... poświęcają się Bogu i pomagają w zbawczej misji Kościoła" [357](#) .

I. Hierarchiczna struktura Kościoła

Dlaczego posługa kościelna (urząd)?

874 Sam Chrystus jest źródłem posługi w Kościele. On ją ustanowił, wyposażył we władzę oraz wyznaczył posłanie, ukierunkowanie i cel:

Chrystus Pan dla pasterzowania Ludowi Bożemu i ustawicznego ludu tego pomnażania ustanowił w Kościele swym rozmaite posługi święte, które mają na celu dobro całego Ciała. Wyposażeni bowiem we władzę świętą szafarze służą braciom swoim, aby wszyscy, którzy są z Ludu Bożego... osiągnęli zbawienie [358](#) .

875 "Jakże mieli uwierzyć w Tego, którego nie słyszeli? Jakże mieli usłyszeć, gdy im nikt nie głosił? Jakże mogliby im głosić, jeśliby nie zostali posłani?" (Rz 10, 14-15). Nikt, żadna pojedyncza osoba ani żadna wspólnota, nie może sam sobie głosić Ewangelii. "Wiara rodzi się z tego, co się słyszy" (Rz 10,17). Nikt nie może sam siebie upoważnić do głoszenia Ewangelii. Posłany przez Pana mówi i działa nie przez swój własny autorytet, ale na mocy autorytetu Chrystusa; nie jako członek wspólnoty, ale mówiący do niej w imieniu Chrystusa. Nikt nie może

sam sobie udzielić łaski, ale musi być ona dana i ofiarowana. Zakłada to szafarzy (*ministri*) łaski, upoważnionych i uzdolnionych przez Chrystusa. Od Niego biskupi i prezbiterzy otrzymują oni misję i "świętą władzę" działania *in persona Christi Capitis*. Władzę, dzięki której posłani przez Chrystusa czynią i dają na mocy daru Bożego to, czego nie mogą czynić i dawać sami z siebie, tradycja Kościoła nazywa "sakramentem". Ta władza jest przekazywana w Kościele za pośrednictwem osobnego sakramentu.

876 Z naturą sakramentalną posługi kościelnej jest wewnętrznie związany jej *charakter służebny*. Istotnie, całkowicie zależąc od Chrystusa, który posyła i wyposaża we władzę, pełniący posługę są rzeczywiście "sługami Chrystusa" (Rz 1,1), na obraz Chrystusa, który dobrowolnie przyjął "postać sługi" (Flp 2, 7). Ponieważ słowo i łaska, których są szafarzami (*ministri*), nie należą do nich, ale są słowem i łaską Chrystusa, który powierzył im je dla innych, stają się oni dobrowolnie sługami wszystkich **359** .

877 Do natury sakramentalnej posługi kościelnej należy także jej *charakter kolegialny*. Istotnie, od początku swojej misji Pan Jezus ustanawia Dwunastu, którzy byli "zaczątkiem Nowego Izraela i początkiem świętej hierarchii" **360** . Razem wybrani, zostali także razem posłani, a ich braterska jedność będzie służyć komunii braterskiej wszystkich wiernych; będzie ona jakby odbiciem i świadectwem komunii Osób Bożych **361** . Dlatego każdy biskup pełni swoją posługę w ramach Kolegium Biskupiego, w komunii z Biskupem Rzymu - następcą św. Piotra i głową kolegium; prezbiterzy zaś pełnią swoją posługę w ramach prezbiterium diecezji pod kierunkiem swojego biskupa.

878 Do natury sakramentalnej posługi kościelnej należy wreszcie jej *charakter osobowy*. Chociaż pełniący posługę Chrystusa działają we wspólnocie, to zawsze działają także w sposób osobowy. Każdy zostaje powołany jako osoba: "Ty pójdz za Mną!" (J 21, 22) **362** , by być we wspólnym posłaniu osobowym świadkiem, ponosząc osobistą odpowiedzialność przed Tym, który posyła, działając "w Jego osobie" i dla osób: "Ja ciebie chrzczę w imię Ojca...", "Ja odpuszczam tobie grzechy..."

879 Posługa sakramentalna w Kościele jest więc równocześnie służbą kolegialną i osobową, pełnioną w imię Chrystusa. Ma ona charakter personalny oraz formę kolegialną. Potwierdza się to w więzach między Kolegium Biskupim i jego głową, następcą św. Piotra, oraz w relacji między odpowiedzialnością pasterską biskupa za jego Kościół partykularny i wspólną troską Kolegium Biskupiego o Kościół powszechny.

Kolegium Biskupów i jego głowa - Papież

880 Chrystus, ustanawiając Dwunastu, nadał im formę "kolegium, czyli stałego zespołu, na czele którego postawił wybranego spośród nich Piotra" [363](#) . "Jak z ustanowienia Pańskiego święty Piotr i reszta Apostołów stanowią jedno Kolegium Apostolskie, w podobny sposób Biskup Rzymski, następca Piotra, i biskupi, następcy Apostołów, pozostają we wzajemnej łączności" [364](#) .

881 Jedynie Szymona uczynił Pan Opoką swojego Kościoła, nadając mu imię Piotr. Powierzył mu klucze Kościoła [365](#) ; ustanowił go pasterzem całej trzody [366](#) . "Dar związywania i rozwiązywania, dany Piotrowi, został udzielony także Kolegium Apostołów pozostającemu w łączności z głową swoją" [367](#) . Ta pasterska misja Piotra i innych Apostołów stanowi jeden z fundamentów Kościoła. Jest ona kontynuowana przez biskupów pod prymatem Piotra.

882 *Papież*, Biskup Rzymu i następca św. Piotra, jest "trwałym i widzialnym źródłem i fundamentem jedności zarówno biskupów, jak rzeszy wiernych" [368](#) . "Biskup Rzymski z racji swego urzędu, mianowicie urzędu Zastępcy Chrystusa i Pasterza całego Kościoła, ma pełną, najwyższą i powszechną władzę nad Kościołem i władzę tę zawsze ma prawo wykonywać w sposób nieskrępowany" [369](#) .

883 "*Kolegium, albo ciało biskupie*, posiada władzę autorytatywną jedynie wtedy, gdy się je bierze łącznie z Biskupem Rzymu, następcą Piotra, jako jego głową". Kolegium to jako takie jest również "podmiotem najwyższej i pełnej władzy nad całym Kościołem, chociaż nie może wypełniać tej władzy inaczej, jak tylko za zgodą Biskupa Rzymu" [370](#) .

884 "Kolegium Biskupów wypełnia w sposób uroczysty władzę w całym Kościele na soborze powszechnym" [371](#) . "Nigdy nie istnieje sobór powszechny, który by nie był jako taki zatwierdzony lub przynajmniej uznany przez następcę Piotra" [372](#) .

885 "Kolegium Biskupów, jako złożone z wielu jednostek, wyraża różnorodność i powszechność Ludu Bożego, jako zaś zgromadzone pod jedną głową wyraża jedność trzody Chrystusowej" [373](#) .

886 "Poszczególni *biskupi* są widzialnym źródłem i fundamentem jedności w swoich Kościołach partykularnych" [374](#) . Jako tacy "sprawują swoje rządy pasterskie, każdy nad powierzoną sobie częścią Ludu Bożego" [375](#) , wspomagani przez prezbiterów i diakonów. Każdy biskup jednak, jako członek Kolegium Biskupiego, podziela troskę o wszystkie Kościoły [376](#) , przede wszystkim "dobrze zarządzając własnym Kościołem jako częścią Kościoła powszechnego", przyczyniając się w ten sposób "do dobra całego Ciała Mistycznego, które

jest także Ciałem Kościołów" [377](#) . Troska ta będzie obejmować szczególnie ubogich [378](#) prześladowanych za wiarę, a także misjonarzy, którzy pracują na całej ziemi.

887 Kościoły partykularne sąsiadujące ze sobą oraz posiadające jednorodną kulturę tworzą prowincje kościelne lub większe jednostki nazywane patriarchatami lub regionami [379](#) . Biskupi tych całości mogą gromadzić się na synodach lub soborach prowincjalnych. "W podobny sposób Konferencje Biskupów mogą dzisiaj wnieść różnorodny i owocny wkład do konkretnego urzeczywistnienia się pragnienia kolegalności" [380](#) .

Misja nauczania

888 Biskupi razem z prezbiterami, swymi współpracownikami, "mają przede wszystkim obowiązek głoszenia Ewangelii Bożej" [381](#) , zgodnie z poleceniem Pana [382](#) . Są oni "zwiastunami wiary prowadzącymi nowych uczniów do Chrystusa i autentycznymi, czyli upoważnionymi przez Chrystusa, nauczycielami" [383](#) .

889 Dla zachowania Kościoła w czystości wiary przekazanej przez Apostołów, sam Chrystus, który jest prawdą, zechciał udzielić swojemu Kościołowi uczestnictwa w swojej nieomylności. Przez "nadprzyrodzony zmysł wiary" Lud Boży "trwa niezachwianie w wierze" pod przewodnictwem żywego Urzędu Nauczycielskiego Kościoła [384](#) .

890 Misja Urzędu Nauczycielskiego jest związana z ostatecznym charakterem przymierza zawartego przez Boga w Chrystusie z Jego Ludem; Urząd Nauczycielski musi chronić go przed wypaczeniami i słabościami oraz zapewnić mu obiektywną możliwość wyznawania bez błędu autentycznej wiary. Misja pasterska Urzędu Nauczycielskiego jest ukierunkowana na czuwanie, by Lud Boży 1785 trwał w prawdzie, która wyzwala. Do wypełniania tej służby Chrystus udzielił pasterzom charyzmatu nieomylności w dziedzinie wiary i moralności. Realizacja tego charyzmatu może przybierać liczne formy.

891 "Nieomylnością tą z tytułu swego urzędu cieszy się Biskup Rzymu, głowa Kolegium Biskupów, gdy jako najwyższy pasterz i nauczyciel wszystkich wiernych Chrystusowych, który braci swych umacnia w wierze, ogłasza definitywnym aktem naukę dotyczącą wiary i obyczajów... Nieomylność obiecana Kościołowi przysługuje także Kolegium Biskupów, gdy wraz z następcą Piotra sprawuje ono najwyższy Urząd Nauczycielski" [385](#) , przede wszystkim na soborze powszechnym. Gdy Kościół przez swój najwyższy Urząd Nauczycielski przedkłada coś "do wierzenia jako objawione przez Boga" [386](#) i jako nauczanie Chrystusa, "do takich

definicji należy przyłgnąć posłuszeństwem wiary" [387](#) . Taka nieomyślność rozciąga się na cały depozyt Objawienia Bożego [388](#) .

892 Boska asystencja jest także udzielona następcom Apostołów, nauczającym w komunii z następcą Piotra, a w sposób szczególny Biskupowi Rzymu, pasterzowi całego Kościoła, gdy - nie formułując definicji nieomyślnej i nie wypowiadając się w "sposób definitywny" - wykonuje swoje nauczanie zwyczajne, podaje pouczenia, które prowadzą do lepszego zrozumienia Objawienia w dziedzinie wiary i moralności. Nauczaniu zwyczajnemu wierni powinni okazać "religijną uległość ich ducha" [389](#) , która różni się od uległości wiary, a jednak jest jej przedłużeniem.

Misja uświęcania

893 Biskup jest również "szafarzem łaski najwyższego kapłaństwa" [390](#) , w szczególności w Eucharystii, którą ofiaruje sam lub troszczy się o jej ofiarowanie za pośrednictwem prezbiterów, swoich współpracowników. Eucharystia bowiem stanowi centrum życia Kościoła partykularnego. Biskup i prezbiterzy uświęcają Kościół przez swoją modlitwę i pracę, przez posługę słowa i sakramentów. Uświęcają go swoim przykładem "nie jak ci, którzy ciemieją gminy, ale jako żywe przykłady dla stada" (1 P 5, 3). W ten sposób mogą "razem z powierzoną sobie trzodą osiągnąć życie wieczne" [391](#) .

Misja rządzenia

894 "Biskupi kierują powierzonymi sobie poszczególnymi Kościołami jako zastępcy i legaci Chrystusa radami, zachętami i przykładami, ale także mocą swego autorytetu i władzy świętej" [392](#) , którą powinni jednak sprawować w sposób budujący, w duchu służby, który jest duchem ich Mistrza [393](#)

895 "Ta władza, którą w imieniu Chrystusa osobiście sprawują, jest własna, zwyczajna i bezpośrednia, choć jej wykonywanie kierowane jest w ostatecznej instancji przez najwyższą władzę Kościoła" [394](#) . Nie można jednak uważać biskupów za zastępców papieża, którego zwyczajna i bezpośrednia władza nad całym Kościołem nie przekreśla władzy biskupów, ale ją potwierdza i jej broni. Władza ta powinna być wykonywana w jedności z całym Kościołem pod przewodnictwem papieża.

896 Dobry Pasterz powinien być wzorem i "formą" misji pasterskiej biskupa. Biskup, świadomy swoich słabości, "potrafi współczuć z tymi, którzy trwają w nieświadomości i błędzie. Niech się nie wzbrania wysłuchiwać swoich poddanych, których jak dzieci własne bierze w opiekę...

Wierni zaś winni pozostawać w łączności z biskupem, jak Kościół z Chrystusem, a Jezus Chrystus z Ojcem" [395](#) .

Wszyscy idźcie za biskupem jak Jezus Chrystus za Ojcem, a za waszymi kapłanami jak za Apostołami; szanujcie diakonów jak przykazania Boże. Niech nikt w sprawach dotyczących Kościoła nie robi niczego bez biskupa [396](#) .